

Osloregionens ordførererklæring om klima og miljø 2.0

Osloregionen er en av hovedstadsregionene i Europa med raskest befolkningsvekst. De 64 medlemskommunene i Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) representerer 2,3 millioner innbyggere, og i 2019¹ stod Osloregionen for 23 % av de totale klimagassutslippene i Norge. Hele 51 % av de nasjonale utslippene innen veitrafikk kom fra denne regionen.

I februar 2019 signerte 54 ordførere i Osloregionen en erklæring om klima og miljø, i erkjennelsen av at lokale forvaltninger har viktige virkemidler og roller for å redusere klimagassutslippene for å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Siden den gang er verdens klima- og miljøtilstand forverret. Konsekvensene av klimaendringene er synlige og tydelige også i vår region, blant annet hyppigere flommer og ekstremvær, for økende trusler mot natur, arts mangfold og sterkt belastede økosystemer i blant annet i Oslofjorden.

Med dette som bakteppe vil vi, ordførere i Osloregionen IPR, fornye og forsterke vår ambisjon om at Osloregionen skal være Europas ledende hovedstadsregion innenfor klima og miljø.

Det innebærer at vi:

- Anerkjenner målene fra Paris-avtalen om å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader og Norges mål om 55 prosent reduksjon i klimagassutslipp i 2030 samt netto null i 2050. Vi anerkjenner også Parisavtalens andre mål om å øke evnen til å tilpasse skadevirkningene av klimaendringene. Som myndighetsutøvere og samfunnsutviklere vil vi bidra aktivt til å nå disse målene.
- Anerkjenner utfordringene som er slått fast av FNs Naturpanel om tap av naturmangfold. Som planmyndighet og samfunnsutviklere har vi en særlig viktig rolle for å håndtere naturkrisen.
- Vil legge press på nasjonale myndigheter for å iverksette tiltak for å håndtere både klimakrise og naturkrise og for å gi kommunene de økonomiske og juridiske verktøy vi trenger for å kunne bidra.
- Vil være pådriver for at staten og fylkeskommunene som innkjøper, utbygger, eiendomsbesitter og eier av infrastruktur bidrar til reduserte utslipp i Osloregionen.
- Vil samarbeide aktivt med internasjonale organisasjoner som har fokus på lokalforvaltningens rolle i klima- og miljøarbeidet, som for eksempel storbynettverket C40
- Vil integrere FNs bærekraftsmål i vår planlegging og drift, ikke minst mål 17: «Samarbeid for å nå målene».

Klima

Norges klimamål er gjennom Hurdalserklæringen skjerpet i tråd med EUs ambisjon om 55 prosent reduksjon i 2030 og klimanøytralitet i 2050. FNs klimatoppmøte i Glasgow november 2021 besluttet blant annet å fase ned kullproduksjon, stanse avskoging og øke den økonomiske innsatsen fra medlemslandene til klimaarbeidet. Vi, ordførere i Osloregionen, støtter Klimakur 2030 og Klimaplan

¹ Oppdatert med 2020-tall i endelig versjon.

2021-2030 i at kommuner og fylkeskommuner spiller en nøkkelrolle for klimatilpasning og for å redusere utslipp, men ser at regjeringens forsterkede mål krever ytterligere tiltak. Derfor vil vi:

- Forplikte oss til å jobbe systematisk med å redusere utslipp, bevare økosystemer, øke karbonbinding og bevare naturmangfoldet i våre kommuner
- Sette oss ambisiøse, tallfestede og forpliktende klimamål i tråd med Parisavtalen og minst på nivå med Norges og EUs mål om utslippskutt, overvåke disse og utarbeide tiltak som gjennomfører våre kommunale planer og styringssystemer
- Utarbeide handlingsplaner for konkrete klimatiltak som må gjennomføres på kort sikt for å nå langsiktige mål, for eksempel gjennom å innføre klimabudsjett.
- Jobbe for redusert forbruk, både i kommunene og hos innbyggerne
- Iverksette klimatilpasningstiltak som gjør våre kommuner mer robuste mot dagens og fremtidens klima. Dette innebærer både å tåle utfordringer med mer styrtregn, som skred, overvann, flom, og utfordringer med høyere temperaturer, som tørke og hetebølger.
- Fremme gjenbruk av bygninger og bebygget grunn, prioritere fortetting og effektiv utnyttelse av allerede bebygde områder før nye områder bygges ut
- Som ambisiøse kommuner i Osloregionen levere inn mot de økte ambisjonene, men det krever også at staten fjerner barrierer som hindrer utslippskutt.

Miljø og naturforvaltning

Tap av naturmangfold er sammen med klimaendringene den største miljøutfordringen verden står overfor. Dette er dokumentert i internasjonale rapporter og i Norsk rødliste for arter 2021. FN har utpekt 2021-2030 til verdens tiår for restaurering av natur. I mars 2021 ble dessuten «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv» lagt frem av Regjeringen. Vi, ordførere i Osloregionen støtter at det må iverksettes tiltak for å redusere tap av naturmangfold og at det må tas et krafttak for å bedre miljøtilstanden i Oslofjorden og våre vassdrag. Derfor vil vi:

- Jobbe mot nedbygging av arealer og for vern av myr og dyrket mark
- Som planmyndighet legge vekt på bevaring av natur- og arts mangfold, naturrestaurering og jordvern for eksempel ved å utvikle egen kommunedelplan for naturmangfold eller ved å ta i bruk arealregnskap som styringsverktøy
- Gjøre en spesiell innsats for å gjenopprette et godt økosystem i vassdrag og Oslofjorden, blant annet gjennom samarbeid om reduserte utslipp fra kommunalt avløp, redusert avrenning fra landbruket og forskriftsarbeid om tømning av septik samt skrap/vask av fritidsbåter samt infrastruktur for dette.
- Der det er geografisk hensiktsmessig samarbeide om god vannressursforvaltning
- Tilrettelegge for at jordbruk og skogbruk i våre kommuner bidrar til redusert klimagassutslipp og økt karbonbinding
- Tilstrebe areal- og naturnøytralitet for å nå målene om å ivareta det rike naturmangfoldet rundt Oslofjorden- og forvente at staten gjør det samme.

Areal- og transportplanlegging

Som planmyndighet og samfunnsutviklere har vi kommuner en avgjørende rolle for å fremme bærekraftige byer og lokalsamfunn, herunder redusere utslipp fra transportsektoren, unngå byspredning og for å redusere tap av naturmangfold. En kompakt by- og tettstedsutvikling reduserer

press for å bygge ut naturområder og dyrka mark, reduserer transportbehovet, muliggjør bedre kollektivtilbud, gjør at flere kan ha en aktiv hverdag hvor de går og sykler, bidrar til levende by- og lokalsamfunn samt en samfunnsøkonomisk effektiv utvikling av infrastruktur og tjenestetilbud.

Derfor vil vi:

- Bidra til kompakt tettstedsutvikling og bærekraftige transportløsninger, gjennom samordnet areal- og transportplanlegging i et forpliktende samarbeid mellom kommunene og med fylkeskommuner og staten
- Videreføre og styrke felles regionale planer for areal og transport
- Oppfordre til videreutvikling og styrking av bærekraftige regionale transportløsninger som grunnlag for en flerkjernet region
- Anerkjennelse at det statlige nullvekstmålet for byområder er en felles utfordring. Vi vil gjøre vår innsats for å nå nullvekstmålet, dvs at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange.
- Iverksette tiltak i våre kommuner for en effektiv, miljø-, og klimavennlig logistikk og varedistribusjon slik at trafikkarbeidet og klimagassutslippene reduseres.
- Etterspørre fossilfri transport i våre vare- og tjenesteanskaffelser, fortrinnsvis kjøretøy på elektrisitet, hydrogen og biogass.
- Følge opp vår rolle som planmyndighet og eiendomsbesitter for å legge til rette for ladeinfrastruktur og energistasjoner for både lette og tyngre kjøretøy i våre kommuner
- Bruke plansystemet aktivt for å fremme en miljøvennlig byutvikling og en mer klimavennlig bygg- og anleggsvirksomhet.
- Sette av arealer til klimaløsninger som samlast, lading, ombruk og gjenbruk av byggematerialer og masser.
- Vurdere behov for en regional handelsplass for gjenbruk av byggmateriell.
- Være en pådriver overfor nasjonale og regionale myndigheter for å styrke finansieringen og utbyggingstakten av sammenhengende, god og trygg infrastruktur for syklende og gående i Osloregionen

Grønn næringsutvikling

Kommuner spiller en helt sentral rolle i overgangen til et grønt næringsliv. Vi kan påvirke markedet gjennom å stille miljø- og klimakrav i våre anskaffelser. Vi har spesielt viktige roller som planmyndighet og samfunnsutvikler, ved å tilrettelegge og være en pådriver for fremtidsrettet og bærekraftig næringsutvikling. Derfor vil vi:

- Arbeide systematisk med å legge til rette for industriområder for grønn næringsutvikling
- Samarbeide over kommune- og fylkesgrenser for å styrke grønn næringsutvikling og smart ressursbruk og industriutvikling.
- Jobbe for økt karbonfangst og -binding i prosjekter som ikke skader naturmangfoldet blant annet i skognæringen
- Legge til rette for næringsutvikling knyttet til sirkulær økonomi og fremme sirkulære løsninger i egen virksomhet. Dette inkluderer næringsutvikling innen ombruk, reparasjon og oppsirkulering så vel som innen resirkulering av avfall.
- Vekte klima og miljø, f.eks. utslippsfrie løsninger, høyt i våre anskaffelser og anbudsprosesser og bruke anskaffelsesregelverket for å fremme grønne og innovative anskaffelser.

- Etterspørre fossilfrie bygge- og anleggsplasser, fortrinnsvis på elektrisitet, hydrogen og biogass der dette er mulig
- Etterstrebe forutsigbarhet for næringslivet, og tilrettelegge for dialog og samarbeid om grønn næringsutvikling mellom kommune og næringsliv.

Virkemidler og tiltak

En erklæring må følges opp i praktisk politikk. Vi, ordførere i Osloregionen, forplikter oss derfor til å:

- Ta i bruk både «pisk og gulrot» for å fremme gode klima- og miljøløsninger. Det skal lønne seg for innbyggere og næringsliv å velge klimavennlig
- Hver for oss og sammen øve påvirkning overfor nasjonale myndigheter slik at kommunene gis nødvendige økonomiske og juridiske verktøy i klima- og miljøpolitikken, for eksempel å ved at plan- og bygningsloven kan brukes til å stille klimakrav i arealplaner
- Være pådrivere for innovative klima- og miljøløsninger i samarbeid med forskningsmiljøer og lokalt næringsliv
- Samarbeide om kompetanseutvikling og erfaringsdeling av klima- og miljøtiltak som virker, herunder delta i klimanettverk
- Bidra til målrettet bruk av statlige virkemidler, herunder byvekstavgifter og andre samarbeidsprosjekter innen infrastrukturinvestering for å styrke transportløsninger med lave utslipp og redusert trengsel i bymiljøer
- Ta initiativ til samarbeid på tvers av kommune- og fylkesgrenser og på tvers av forvaltningsnivåer, blant annet innen knutepunktutvikling, kollektivtrafikk, billettsystemer, parkeringspolitikk, tilrettelegging for gående og syklende, veiforvaltning, redusere tap av naturmangfold og grønn næringsutvikling

Frivillig tillegg:

Jeg, ordfører i x kommune, ønsker å jobbe spesielt med følgende tiltak: